

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Значну частину території нашої держави відносять до екологічно небезпечних регіонів світу. Чому так сталося?

Господарська діяльність найістотніше позначилася на атмосферному повітрі. Воно надзвичайно забруднене у промислових центрах країни. 60 % всього обсягу забруднень припадає на Луганську, Донецьку і Дніпропетровську області. Головним джерелом забруднення атмосфери є автомобільний транспорт, тому у великих містах кількість отруйних речовин у повітрі перевищує гранично допустимі концентрації в кілька разів. Найбільш забрудненим в Україні є повітря у Кривому Розі, Маріуполі, Кам'янському (Дніпродзержинську), Керчі і Дніпрі. Атмосферу забруднює промисловість, зокрема такі її галузі, як металургія, хімічна промисловість, енергетика, збагачення залізних руд. Основними забруднювачами повітря є оксиди сірки й азоту, що, з'єднуючись із парами води, спричинюють виникнення «кислотних дощів», чадного газу, важких металів. Серйозних змін зазнали внутрішні води в Україні. Дніпро зарегульований каскадом водосховищ, його течія сповільнилася, що призвело до зміни умов існування живих організмів. Під час створення водосховищ було затоплено заплаву з родючими ґрунтами, а також знищено низку старичних озер із багатими рибними запасами. Річки України сильно забруднені. «Стічною каналом» давно називають ліву притоку Дніпра – Інгулець, на якій розташований Кривий Ріг. Виносячи брудні води в моря, річки забруднюють також і їхні води. Величезна кількість мінеральних добрив і отрутохімікатів потрапляє у воду внаслідок змивання їх із полів.

Помітні зміни відбулися й із ґрунтами України. Вони забруднені отрутохімікатами й мінеральними добривами. Ґрунти Полісся постраждали від радіоактивного забруднення після аварії на ЧАЕС. Через надмірне зрошення на півдні України виникла проблема вторинного засолення ґрунтів. З вини людини триває прискорена ерозія ґрунтів: вітрової ерозії зазнають осушені ґрунти Полісся, водну ерозію викликає знищення природної рослинності, надмірне випасання худоби, неправильний обробіток земель схилів. У районах відкритої розробки корисних копалин ґрунти зовсім знищені. Тут виникли «місяцеві ландшафти». Антропогенні форми рельєфу утворюють терикони – насипані горби з порожньої породи, що «димлять» пилом, забруднюючи повітря.

Рослинний і тваринний світ України змінився докорінно. Площа лісів з XVI ст. невпинно скорочується. Майже всі степові ландшафти знищені внаслідок розорювання чорноземів. Разом із рослинністю змінився і тваринний світ. Деякі види тварин стали дуже рідкісними: байбак, дрохва, степовий орел, дикий кіт, рись. Інші, наприклад, кулан і тарпан, зникли зовсім. Незаймані куточки природи залишилися тільки на природоохоронних територіях: заповідниках, природних національних парках, заказниках.

Екологічна ситуація та її типи. Для оцінки ступеня впливу людини на природу певної території, виявлення на ній позитивних і негативних умов та чинників для проживання й господарської діяльності виділяють різні типи екологічних ситуацій.

Екологічна ситуація – стан навколишнього середовища, що склався внаслідок взаємодії природи та господарської діяльності людини.

За ступенем гостроти екологічного стану в Україні розрізняють три типи територій: екологічної рівноваги, екологічної кризи, екологічної катастрофи. Виявлення типу екологічної ситуації передбачає встановлення переліку екологічних проблем, їхньої масштабності та поєднання різних видів проблем на одній території.

Екологічна рівновага залишається там, де за умов раціональної господарської діяльності людини або відсутності її прямого чи опосередкованого впливу зберігаються природні умови існування ландшафтів. Прикладами територій екологічної рівноваги є частково Українські Карпати і Кримські гори, райони Волині.

Екологічна криза визначає напружений стан взаємодії людини і природи, за якого змінене внаслідок господарської діяльності навколишнє середовище негативно впливає на суспільний розвиток.

Відбувається повне виснаження природних ресурсів і різко погіршується стан здоров'я людей. Стан екологічної кризи є небезпечним, але зворотним. Завдяки активним природоохоронним діям тут ще можливе поліпшення та відновлення навколишнього природного середовища. Найбільшими районами екологічної кризи є Придніпров'я, Донбас, чорноморсько-азовське узбережжя, а також усі великі міста, де сконцентровано промислове виробництво й автомобільний транспорт.

Екологічна катастрофа виникає в результаті прямої або опосередкованої дії людини та призводить до незворотних явищ і несприятливих наслідків. Відбувається повна втрата ресурсів, генофонду флори і фауни, унікальних природних об'єктів, людське життя перебуває під загрозою. Найяскравішим прикладом території екологічного лиха є зона навколо ЧАЕС. Унаслідок аварії на цій атомній станції у 1986 р. відбулося радіоактивне забруднення північної частини Полісся. За будь-яких умов тут уже неможливе повернення до екологічної рівноваги.

Список використаних джерел

1. Балацкий О. Ф., Вакулюк В. М., Власенко В. М. Экология й экономика. К., 1986.
2. Бибылев С.Н. Эффективность использования природносырьевых ресурсов агропромышленного комплекса. М., 1987.
3. Быстраков Ю. Н., Колосов А. В. Экономика й экология. М., 1988.
4. Веденічев П. Ф., Трегобчук В. М. Інтенсифікація сільського господарства і охорона природи. К., 1989.
5. Волошин В. В., Еетушевский В. А. НТП: человек й природа.. К., 1988.
6. Генсирук С. А. Рациональное природопользование. М., 1979.